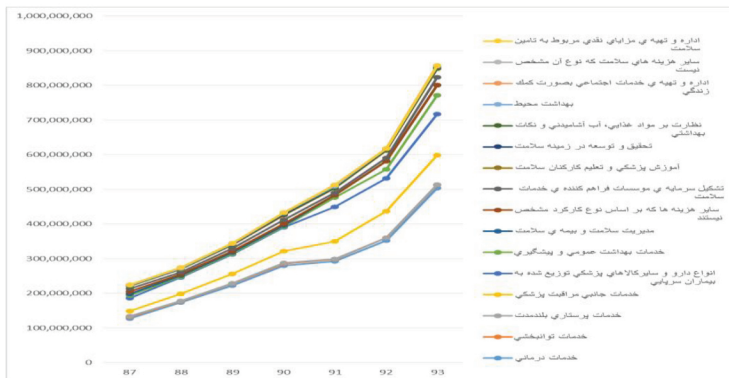
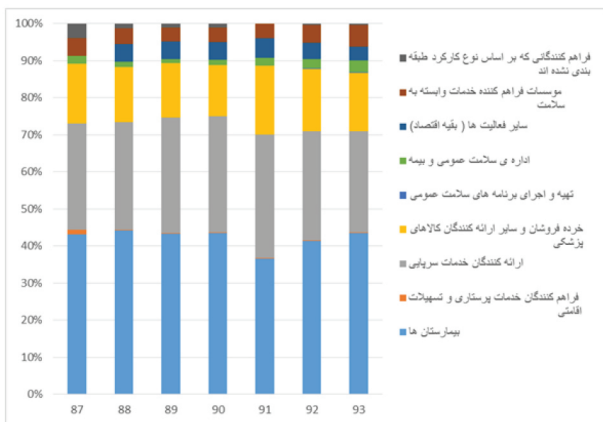

بطور کلی هزینه‌های بخش سلامت طی دوره ۱۳۸۷-۱۳۹۳ از نظر ریالی روندی افزایشی داشته و از نظر سهم روندی کاهشی داشته است. که همواره سهم بخش خصوصی در تأمین هزینه‌های بخش سلامت بیشتر بوده است. همچنین طی سال‌های مورد مطالعه بخش اعظم منابع سلامت صرف خدماتی نظیر خدمات درمانی، انواع دارو و سایر کالاهای پزشکی توزیع شده به بیماران سرپایی و خدمات جانبی مراقبت پزشکی گردیده است از سوی دیگر ارائه دهندگانی نظیر بیمارستان‌ها، ارائه کنندگان سرپایی و خرده فروشان و سایر ارائه کنندگان کالاهای پزشکی نیز بیشترین منابع را به خود اختصاص داده اند.

نمودارهای ذیل توزیع منابع بخش سلامت برحسب خدمات و ارائه دهندگان مختلف را نشان می‌دهد.

نمودار روند هزینه‌های سلامت کشور بر حسب کارکردهای سلامت در دوره ۱۳۸۷-۱۳۹۳

نمودار روند هزینه‌های سلامت کشور بر حسب ارائه دهندگان سلامت در دوره ۱۳۸۷-۱۳۹۳

شرط دستیابی به اهداف نظام سلامت، بهره‌مندی عادلانه افراد جامعه از خدمات سلامت کارا و اثربخش می‌باشد. عادلانه بودن خدمات سلامت و مشارکت عادلانه مردم بستگی زیادی به نظام تأمین مالی دارد که در این راستا، نظام اطلاعات مالی برای تصمیم‌گیری در نظام سلامت و تحقق عدالت از جایگاه خاصی برخوردار می‌باشد. با توجه به استقلال استان‌ها و اهمیت موضوع تخصیص عادلانه منابع در جهت ارتقا نظام اطلاعات مالی حوزه سلامت در استان ضرورت می‌یابد.

مدل مفهومی

نظام ارائه خدمات سلامت در حوزه تأمین مالی و نحوه تخصیص منابع در خدمات در راستای تحقق اهداف پوشش همگانی خدمات سلامت همچون مشارکت عادلانه و تحقق سلامت، دارای چالش بوده و به صورت کارا و اثربخش عمل ننموده است به سمت نظامی ناعادلانه سوق پیدا کرده است که نیازمند اصلاحات ساختاری در نظام سلامت می‌باشد. مخارج بخش سلامت در ایران و استان نشان می‌دهد که سهم بخش عمومی حدود سی درصد و سهم بخش غیرعمومی قریب به هفتاد درصد می‌باشد؛ درحالی که بر اساس سیاست‌های کلی نظام سلامت ایران باید سهم‌های فوق معکوس گردد تا ضمن ارتقای کیفیت خدمات سلامت، سهم مردم نیز از هزینه‌های درمانی در هنگام بیماری کاهش یابد. برای تحقق این مهم، باید راهبردی اتخاذ گردد تا منابع لازم برای هزینه کردن بخش سلامت از محل پیش‌پرداخت‌های مردم (و نه پرداخت مستقیم) همچون درصدی از مالیات، عوارض و حق بیمه تأمین گردد تا قبل بروز بیماری در زمان سلامتی منابع لازم و پایدار تأمین گردد و از طرفی وابستگی منابع به درآمدهای دولتی از محل فروش نفت کاهش یابد.

اهم شاخص‌های بررسی شده

پرداخت مستقیم از جیب بیماران، یکی از ساده‌ترین و درعین حال کم‌اثربخش‌ترین شیوه‌های پرداخت است. و از جمله نتایج ناگوار این شیوه تأمین مالی، تحمیل هزینه‌های سنگین و یا به اصطلاح کمرشکن هنگام بروز بیماری به خانوارها است. لذا در نظام‌های سلامت، محاسبه‌ی شاخص پرداخت از جیب نقش بسزایی در توصیف میزان دستیابی به هدف عادلانه ساختن مشارکت مردم در تأمین منابع مالی بخش سلامت دارد. در نمودار زیر روند تغییرات میزان هزینه خانوار آمده است.

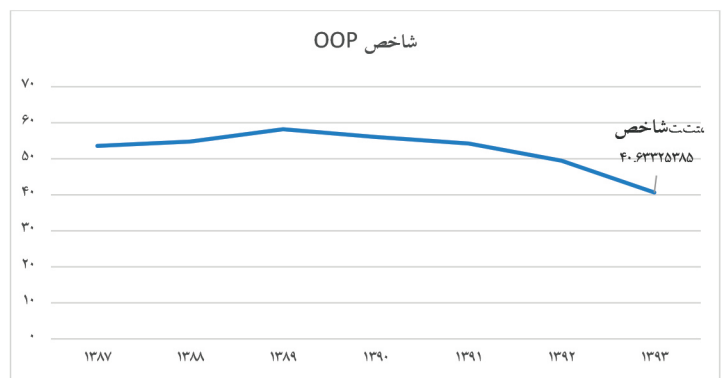
نتیجه‌گیری

نظام تأمین مالی در کشورمان، نظامی مختلط و ترکیبی از تأمین مالی توسط دولت، سازمان‌های بیمه‌گر و مردم می‌باشد. که خانوارها در تأمین منابع مالی بخش سلامت سهم زیادی دارند. لازم به توضیح است که علیرغم آنکه میزان پرداخت از جیب مردم در سال ۹۳ نسبت به سال قبل کاهش یافته است؛ یا به عبارت دیگر میزان پرداخت از جیب از نظر سهم، نسبت به کل منابع در حال کاهش، ولی از نظر ریالی افزایشی بوده است. مطالعه حساب‌های ملی سلامت کشور (۸۰-۸۴)، نیز نشان داده است که ۵۵ درصد از منابع بخش سلامت در زمان بیماری و به صورت پرداخت مستقیم خانواده تأمین می‌شود. بعد از سهم خانوارها بیشترین منابع به ترتیب توسط سازمان‌های بیمه‌گر پایه، دانشگاه‌های علوم پزشکی استان و سهم کمی از آن توسط شرکت‌های بیمه تکمیلی تأمین مالی می‌شود.

یافته‌های حاصل از بررسی وضعیت استانی کشور نشان داد که وضعیت مخارج سلامت، سرانه و پرداخت از جیب در سطح استانی از سه الگو پیروی می‌کند. استان‌های کمتر توسعه یافته نظیر ایلام و سیستان و بلوچستان، که سیر نزولی سهم پرداخت از جیب آنها به علت نبود زیرساخت‌های لازم برای جذب منابع دولتی و عدم دسترسی فیزیکی مناسب به خدمات بهداشتی و درمانی مناسب بوده است. استان‌های توسعه یافته مانند اصفهان و فارس که روند نزولی سهم پرداخت از جیب آنها بیشتر به واسطه مداخلات دولتی بوده است و استان‌های مرجع نظیر تهران و یزد که از نظر سهم پرداخت از جیب روندی کاهشی و از نظر سهم سرانه و ندى افزایشی داشته‌اند. در این استان‌ها علاوه بر نقش کمک‌های دولتی، مراجعه بیماران سایر استان‌ها نیز به این استان‌ها مرجع در کاهش سهم پرداخت از جیب نقش داشته است.

مراجع

- Hjortsberg, C., National Health Accounts-Where are we today? Health Division .Document, 2001. 6: p. 15
Iran Statistical Center. History of National Health Accounts. 8 July 2014. .Available from: <http://www.amar.org.ir/Default.aspx?tabid=104>

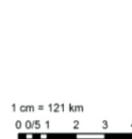
نمودار روند شاخص پرداخت از جیب کل کشور در دوره ۱۳۸۷-۱۳۹۳

% OOP in Iranian Provinces: 2008-2014

1 cm = 121 km

نمودار روند شاخص پرداخت از جیب به تفکیک استان در دوره ۱۳۹۳-

صاحب امتیاز: پژوهشکده آینده پژوهی در سلامت
مدیر مسئول: دکتر علی اکبر حقدوست
سردبیر: دکتر رضا دهنوی
نویسندگان این شماره: دکتر محمدحسین مهرالحسنی، مرضیه لشکری،
دکتر بهزاد نجفی